

The Prediction of School Well-Being Based on Educational Optimism and Education Resilience Orientation among High School Female Students of Secondary Grade in Baneh

Hamed Azizi ^{1*}

1 Extracurricular Expert, Management Department of Education, Baneh, Kurdistan, Iran

* **Corresponding author:** Extracurricular Expert, Management Department of Education, Baneh, Kurdistan, Iran

Received: 2022-09-19

Accepted: 2022-11-13

Abstract

Introduction: School is one of the contributing environmental factors to the psychological development of adolescents. School is the most important place to promote health among children and adolescents. In this regard, those in charge of education, seek to improve the welfare of students by providing appropriate conditions in schools.

Purpose: The purpose of this study is to predict school well-being based on educational optimism and education resilience orientation.

Methodology: The statistical population of this research was made up of 821 high school female students of secondary grade in Baneh. Due to the covid-19 pandemic and the absence of students in school, school welfare questionnaires, academic resilience (ARI) and educational optimism were provided to students as an internet link. After completing the questionnaire, their data were collected and entered into EXCEL and SPSS software for analysis.

Findings: The results of school welfare skewness with academic resilience and educational optimism showed that the distributions of variables in this study were normal.

Result: The results showed that the values of Pearson correlation coefficient for school well-being with educational optimism at level of 1% had a negative significant relationship and for school well-being with educational resilience at level of 1% had a significant positive relationship.

Keywords: School welfare, Educational resilience, Educational optimism

پیش بینی بهزیستی مدرسه بر اساس خوشبینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی در دانش آموزان دختر مقطع دوم متوسطه شهرستان بانه

حامد عزیزی^{۱*}

^۱ کارشناس فوق برنامه، مدیریت آموزش و پرورش، شهرستان بانه، کردستان، ایران
* نویسنده مسئول: کارشناس فوق برنامه، مدیریت آموزش و پرورش، شهرستان بانه، کردستان، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۲۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۲۸

چکیده

مقدمه: مدرسه از عوامل محیطی کمک کننده در تحول روانی نوجوانان است. مهمترین مکان برای بهبود سلامت در بین کودکان و نوجوانان مدرسه می باشد و به همین منظور متولیان امر تعلیم و تربیت در تلاش هستند که با ایجاد شرایط مناسب در مدارس زمینه بهزیستی دانش آموزان را افزایش دهند.

هدف: هدف از پژوهش حاضر پیش بینی بهزیستی مدرسه بر اساس خوشبینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی می باشد.

روش: جامعه آماری این پژوهش را ۸۲۱ نفر از دانش آموزان دختر مقطع دوم متوسطه شهرستان بانه تشکیل دادند. با توجه به پاندمی کووید-۱۹ و عدم حضور دانش آموزان در مدرسه، پرسشنامه های بهزیستی مدرسه، تاب آوری تحصیلی (ARI) و خوشبینی تحصیلی بصورت یک لینک اینترنتی در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. پس از تکمیل پرسشنامه، دیتای آنها جمع آوری و برای تحلیل وارد نرم افزارهای EXEL و SPSS شد.

یافته ها: نتایج حاصل از مقدار چولگی و کشیدگی بهزیستی مدرسه با خوشبینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی نشان از نرمال بودن توزیع متغیرها در این پژوهش می دهند.

نتیجه گیری: نتایج حاصل از پژوهش نشان دادند که مقادیر ضریب همبستگی پیرسون برای بهزیستی مدرسه با خوشبینی تحصیلی در سطح ۱٪ دارای ارتباط از نوع منفی و برای بهزیستی مدرسه با تاب آوری تحصیلی در سطح ۱٪ دارای ارتباط معنی دار مثبت می باشد.

واژگان کلیدی: بهزیستی مدرسه، خوشبینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

از دغدغه های اصلی پژوهشگران نظام تعلیم و تربیت، بررسی عوامل تاثیر گزار بر موفقیت تحصیلی، همواره مد نظر آنها قرار داشته و در مطالعات متعدد این عوامل به تناسب اهمیت و تاثیری که بر موفقیت تحصیلی داشته اند، شناسایی شده اند. بهزیستی تحصیلی^۱ یکی از عوامل مهمی است که بر نتایج تحصیلی اثر بسزایی دارد. بهزیستی تحصیلی شبیه حالت ذهنی

آموزش و پرورش تشکیل دهنده اساس و بنیاد یک جامعه می باشد. بوسیله یادگیری و دانش انسان توانسته است به دستاوردهایی برسد و از انباشته شدن و انتقال این دستاوردها، فرهنگ در قالب جوامع تشکیل شده و موجب سازگاری و سلوک افراد گردیده است [۱].

مثبت و رضایت بخش است که در بردارنده انرژی یا شور، احساس تعهد و شیفتگی یا دل‌بستگی می باشد [۲].

مدرسه از عوامل محیطی کمک کننده در تحول روانی نوجوانان است. مدرسه مهمترین مکان برای بالا بردن سطح سلامت در بین کودکان و نوجوانان می باشد. به همین منظور متولیان امر تعلیم و تربیت در تلاش هستند که با ایجاد شرایط مناسب در مدارس زمینه بهزیستی دانش آموزان را افزایش دهند. طبق نظر بورستو، لفرنکوئیس و دیاموند^۲ (۲۰۱۴) [۳] بهزیستی دانش آموزان به معنای مداخله زود هنگام با مهیا کردن حمایت قابل دسترس بوده و برای دانش آموزان، بهترین فرصت بمنظور غلبه بر مشکلات و مسائلی که در حال حاضر زندگی آنها را تحت تاثیر قرار داده است، می باشد.

بهزیستی یک حوزه در حال رشد پژوهشی است. در سال های اخیر، بررسی بهزیستی مدرسه بعنوان یک عامل مهم بافتی در ایجاد تجارب مثبت مدرسه و همچنین یک عامل اثربخش در تحول روانی نوجوانان مورد توجه پژوهشگران در حوزه روانشناسی تربیتی قرار گرفته است. در واقع، در سال های اخیر بکارگیری اصطلاح بهزیستی بعنوان یک هدف آشکار آموزشی، متداول تر شده است. بورستو، لفرنکوئیس و دیاموند (۲۰۱۴) [۳] بر این اعتقادند که با ایجاد بهزیستی مدرسه، از طریق مداخله زود هنگام و فراهم کردن حمایت های قابل دسترس برای دانش آموزان، می توان بهترین فرصت را برای غلبه بر مشکلات و مسائلی که زندگی نوجوانان را تحت تاثیر قرار می دهد، فراهم نمود. پژوهشگرانی که به مطالعه بهزیستی مدرسه پرداخته اند به دنبال شرایطی می باشند که بتوانند زمینه بهزیستی را در محیط های آموزشی فراهم آورند. برنامه های اخیر سلامت مدرسه نیز بر چگونگی ارتقای سلامت از طریق برقراری بهزیستی در مدارس و ایجاد تجارب مثبت مدرسه متمرکز شده اند [۴].

بهزیستی مدرسه سازه ای چند بُعدی است و مجموعه ای از ویژگی های مثبت از قبیل پیشرفت تحصیلی، توانایی مقابله و انعطاف پذیری موثرتر در مواجهه با سختی ها، سلامت جسمانی و روانی و روابط بین فردی رضایت بخش را به دنبال دارد [۵].

بنابراین پژوهشگرانی که به مطالعه بهزیستی در مدارس پرداخته اند همچنین به دنبال شرایطی هستند که بتوانند ابعاد مختلف بهزیستی را در محیط های آموزشی فراهم کنند تا عوامل تاثیر گذار بر آن را پیشبینی کرده و بتوانند به بهبود عملکرد دانش آموزان دست یابند. بی شک مدرسه یکی از مهمترین ارکان آموزش بوده و در این خصوص پیش بینی بهزیستی مدرسه بر اساس تاب آوری تحصیلی دانش آموزان مهم و ضروری است اند [۶].

خوش بینی تحصیلی دانش آموزان حیطة جدیدی می باشد که توسط اسچن-موران و همکاران^۳ (۲۰۱۳) [۷] تشکیل شده است. این مفهوم که از سه مولفه تاکید تحصیلی دانش آموزان، اعتماد دانش آموزان به معلمان و احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه شکل می گیرد، یک باور مثبت در دانش آموزان می باشد مبنی بر اینکه آنها توانایی این را دارند تا با تاکید به یادگیری خود، اعتماد معلمان و احساس هویت نسبت به مدرسه، زمینه پیشرفت تحصیلی خود را بوجود آورند.

در حقیقت خوشبینی تحصیلی دانش آموز یک باور فردی بوده که تحت تاثیر عوامل محیطی در فرد تشکیل می شود و به این امر معتقد است که در صورت برقراری روابط اعتماد آمیز بین دانش آموزان و کادر آموزشی در مدرسه، وجود ویژگی های تاکید تحصیلی در محیط و به دنبال آن تشکیل احساس یگانگی با محیط آموزشی، فرد در مسیر پیشرفت انگیزه بالایی بدست آورده و به موفقیت نایل می شود [۷]. در تایید تاثیر این سازه بر عملکرد دانش آموزان دختر و پسر پژوهش های فراوانی صورت پذیرفته که مهمترین آنها پژوهش موران و همکاران (۲۰۱۳) [۷] و آدامز و فورسایت^۴ (۲۰۱۱) [۸] می باشد. نتایج مشابه با این توسط شهید^۵ (۲۰۱۳) [۹] و عارفی (۱۳۹۳) [۱۰] به دست آمده است. لزوم توجه به این سازه زمانی بهتر درک می گردد که در سالهای اخیر با گستره ای از نگرش منفی نسبت به مسائل روزمره به ویژه در ارتباط با امر تحصیل در بین دانش آموزان روبه رو بوده ایم.

خوش بینی، انتظارات مطلوب افراد را در مورد وقایع آینده منعکس می سازد و منبع بسیار مهمی برای انگیزش و مقاوم بودن است [۱۱]. خوش بینی با سطح و بالایی از تعهدات و سطح پایینی از اجتناب یا عدم تعهد رابطه دارد. خوش بینی با گام های فعالانه برای حفظ سلامت فرد همیاه است و مقاومت بیشتر در فعالیت های آموزشی را در پی دارد [۱۲]. خوش بینی علاوه بر اینکه موجب بهزیستی تحصیلی می گردد [۱۳] در موفقیت و پیشرفت تحصیلی نقش مهمی دارد.

تاب آوری عبارت است از اطمینان فرد به توانایی هایش برای غلبه بر استرس، داشتن توانایی های مقابله ای، ثبات عاطفی و ویژگی های فردی که باعث افزایش حمایت اجتماعی از طرف دیگران می شود [۱۴]. در تعریف تاب آوری می توان از آن را صرفاً بعنوان مقاومت منفعل در برابر آسیب ها یا شرایط تهدید کننده دانست، بلکه، فرد تاب آور سازنده محیط پیرامونی خودو مشارکت کننده ای فعال می باشد [۱۵]. تاب آوری در حوزه های تحصیل هم نقش خاصی را ایفا می کند. در حقیقت تاب آوری تحصیلی به عنوان افزایش احتمال موفقیت در مدرسه و دیگر حوزه های موفقیت (کمالات و فضایل) علیرغم شرایط ناگوار

سلامت (سلامت). بهزیستی مدرسه با آموزش، یادگیری، پیشرفت تحصیلی و رضایت از تحصیل مرتبط است [۲۲]

مکتبی و همکاران (۱۳۹۶) [۲۳] بهزیستی مدرسه را به عنوان اعمال و رفتار دانش آموزان در موقع حضور در مدرسه تعریف می کند.

شیر محمدی و همکاران (۲۰۲۱) [۲۴] در پژوهش خود تحت عنوان "ارتباط بین شفقت به خود و بهزیستی تحصیلی با نقش میانجی استرس تحصیلی ادراک شده و خوش بینی تحصیلی در دانشجویان دختر" به این نتیجه رسیدند که خوش بینی تحصیلی می تواند بهزیستی تحصیلی دانش آموزان دختر را بهبود بخشد.

هوزلر^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۲) [۲۵] در پژوهش خود تحت عنوان "اشکارسازی ارتباط بین بهزیستی مرتبط با مدرسه، اهداف پیشرفت و خوش بینی تحصیلی دانش آموزان" در حالی که فرض میانجیگری رد شد به این نتیجه دست یافتند که، چندین اثر از مؤلفه‌های بهزیستی مرتبط با مدرسه بر اهداف پیشرفت و خوش بینی تحصیلی تاثیر دارند.

با بررسی پیشینه پژوهش، قابل مشاهده است که هر چه بیشتر اهمیت بهزیستی مدرسه به عنوان متغیری اساسی در فرآیند تعلیم و تربیت نمایان می شود، زمینه برای انجام پژوهش در این حوزه بهتر فراهم می گردد.

سامدل، ولد و برونیس^{۱۱} (۲۰۱۲) [۲۶] در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بهزیستی مدرسه شامل، دامنه ای از احساس امنیت و اطمینان نسبت به مدرسه (در رابطه با احساس تنهایی نکردن و قلدری نکردن) و درجه ای از انتظارات معلمان می باشد. در بسیاری از پژوهش ها، هنر و انترامین^{۱۲} (۲۰۱۶) [۲۷]؛ فیوریلی، دی استاسیو، دی چایچیو، پی پی و سلما آرو^{۱۳} (۲۰۱۷) [۲۸]، دتو و کینگ^{۱۴} (۲۰۱۸) [۲۹]؛ پالوش، مارکوتیو و کاستیو^{۱۵} (۲۰۱۹) [۳۰] بر رابطه بین خوش بینی تحصیلی و بهزیستی مدرسه تأکید شده است.

تاب آوری تحصیلی بعنوان احتمال بالای موفقیت در مدرسه با وجود شرایط چالش برانگیز و تهدیدآمیز که ناشی از صفات، شرایط و تجارب اولیه تعریف می گردد [۳۱].

در پژوهش دیگری، شفیع و برهمت (۱۳۹۹) [۳۲] که بین تاب آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی در دانش آموزان دارای ضعف ریاضی، رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

در مطالعه محسنی فرد و طاهر پور (۱۳۹۹) [۳۳] تحت عنوان "بررسی رابطه بین تاب آوری و ارتباط مثبت در مدرسه با نقش میانجی بهزیستی روانشناختی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه اول شهر بندرعباس"، یافته های تحقیق نشان داد که بین تاب آوری و ارتباط مثبت در مدرسه با نقش میانجی

محیطی، ویژگیهای فردی متفاوت و تجربیات ناگوار تعریف می شود.

تاب آوری تحصیلی هدف نهایی خود را شناسایی سازه ها و شیوه هایی می پندارد که بهزیستی و شادکامی انسان را بوجود می آورد. از این رو عواملی که زمینه های تطابق هر چه بیشتر آدمی با نیازها و تهدید های زندگی را باعث می شوند، بنیادی ترین سازه های مورد پژوهش این رویکرد می باشند و در این بین، تاب آوری جایگاه خاصی، به ویژه در حیطه های روانشناسی تحولی، روانشناسی خانواده و بهداشت روانی، به خود اختصاص داده است [۱۶].

تاب آوری یک فرایند توانایی، یا پیامد سازگاری موفقیت آمیز با شرایط تهدید کننده تعریف شده است و به فرایند پویای انطباق مثبت با تجربه های تلخ و ناگوار زندگی دلالت می کند. دینر، لوکاس، شلیمک و هلیول^۶ (۲۰۰۹) مالدینگ، پیترز، رابرتز، ائونارد و اسپارکمن^۷ (۲۰۱۲)، معتقدند مشخصه ذاتی و درونی تاب آوری، خودشکوفایی است؛ افراد تاب آور دارای جهت گیری مشخص در زندگی اند، در ارتباط با دیگران نقش حمایتگرانه دارند و دارای قدرت درونی هستند [۱۷]، افزون بر این، عده زیادی از پژوهشگران بر این باورند که تاب آوری نوعی از ترمیم خود با پیامدهای مثبت هیجانی، عاطفی و شناختی می باشد.

در حوزه آموزش و یادگیری، تاب آوری هنگامی اتفاق می افتد که فراگیران با شرایط تهدیدکننده و شکست و ناکامی در انجام تحصیل مواجه شوند [۱۸].

تاب آوری تحصیلی تحت تأثیر عامل های چندگانه می باشد. این عامل ها برای افرادی که در معرض شکست تحصیلی هستند، نقش محافظتی داشته و یا به عبارت دیگر عامل های حمایت کننده تاب آوری به حساب می آید [۱۹].

با توجه به کمبود تحقیق علمی در زمینه ی بهزیستی مدرسه و عوامل موثر بر آن، اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر بسیار بارز می باشد. بنابراین پژوهشگر بر آن است تا با انجام این پژوهش پیش بینی بهزیستی مدرسه بر اساس خوشبینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی را مورد سنجش و ارزیابی قرار دهد.

بهزیستی مدرسه ابتدا توسط سامدل^۸ (۱۹۹۸) [۲۰] و اپدناکر و وان دامی^۹ (۲۰۰۰) [۲۱] مطالعه شده است. بهزیستی مدرسه نشان می دهد که دانش آموز بسیار به مدرسه علاقه مند می باشد و حضور در مدرسه را به بسیاری از فعالیت های دیگر ترجیح می دهد، بنابراین از آمدن به مدرسه خشنود هست. مفهوم بهزیستی مدرسه به ۴ طبقه تقسیم می گردد که شامل: (۱) شرایط مدرسه (داشتن)، (۲) روابط اجتماعی در مدرسه (دوست داشتن)، (۳) روشهای خود شکوفائی در مدرسه (شدن) و (۴) وضع

ابزار

۱. پرسشنامه بهزیستی مدرسه:

پرسشنامه بهزیستی به عنوان بخشی از پژوهش کاپلان و ماهر^{۱۷} در سال ۱۹۹۹ طراحی و اجرا شد. این پرسشنامه یک مقیاس مدادی-کاغذی می باشد که هر یک از داده های پرسشنامه در یک مقیاس پنج درجه ای لیکرت از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف (کاملاً موافق = ۵ تا کاملاً مخالف = ۱) تنظیم و تکمیل می شوند. سه بعد بهزیستی مدرسه که توسط پرسشنامه اندازه گیری می شود، عبارتند از: علاقمندی به مدرسه، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی و رفتارهای مخرب است. این پرسشنامه دارای ۱۸ ماده است؛ از ۱۸ ماده ۷ ماده برای علاقه به مدرسه (مثال: دوست دارم در مدرسه باشم)، ۶ عبارت برای خودکارآمدی ادراک شده (مثال: اگرچه کار در مدرسه سخت است، اما می توانم آن را یاد بگیرم)، ۵ عبارت برای رفتارهای مخرب (مثال: معلمان اغلب از دست من ناراحت می شوند) است [۴۰]. علاقه مندی به مدرسه با گویه های ۱ تا ۷، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی با گویه های ۸ تا ۱۳ و رفتارمخرب با گویه های ۱۴ تا ۱۸ بر اساس مقیاس ۵ درجه ای از نوع لیکرت از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم درجه بندی می شوند.

پایایی

کاپلان و ماهر (۱۹۹۹) [۴۰] در پژوهش های خود، ضرایب پایایی علاقمندی به مدرسه، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی و رفتارهای مخرب را به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۴ و ۰/۸۵ به دست آورده بودند. پارسا (۱۳۹۳) [۴۱] به منظور محاسبه ضرایب پایایی پرسشنامه از دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف استفاده کرده است و ضرایب آلفای کرونباخ کل آزمون بهزیستی مدرسه ۰/۶۲ و ابعاد علاقمندی به مدرسه، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی و رفتارهای مخرب به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۳ و ۰/۵۲ به دست آمده است. همچنین ضرایب پایایی با روش تصنیف برای کل بهزیستی مدرسه ۰/۶۰ و برای ابعاد علاقمندی به مدرسه، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی و رفتارهای مخرب به ترتیب ۰/۵۳، ۰/۶۸ و ۰/۴۵. به دست آمد. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که این ابزار از ضرایب همسانی درونی خوبی برخوردار می باشد.

روایی

کاپلان و ماهر (۱۹۹۹) [۴۰] روایی صوری و محتوایی مقیاس بهزیستی مدرسه را از طریق سنجش همبستگی آن با سازه های در ارتباط تایید کرده و آن کافی گزارش داده اند. پارسا (۱۳۹۳) [۴۱] با استفاده از مدل اندازه گیری مقیاس بهزیستی

بهزیستی روانشناختی دانش آموزان دختر مدارس متوسطه اول شهر بندرعباس رابطه معناداری وجود دارد.

در پژوهشی تحت عنوان "بررسی رابطه بین تاب آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر مهاباد" در نهایت نتایج یافته های تحقیق نشان دهنده تایید فرضیه های تحقیق می باشد. نتایج حاکی از وجود رابطه معناداری بین تاب آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی می باشد. همچنین تاب آوری تحصیلی بر روی بهزیستی تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر مهاباد تأثیر مثبت و معناداری دارد [۳۴].

با مروری بر ادبیات پژوهشی انجام شده در مورد تاب آوری تحصیلی و عوامل موثر بر آن می توان مشاهده نمود برخی تحقیقات مثل پژوهش کشتکاران (۱۳۸۸) [۳۵]، رضایی (۱۳۹۲) [۳۶]، کهریزی (۱۳۹۳) [۳۷]، مارتین و مارش^{۱۶} (۲۰۰۸) [۳۸] و ... به مسأله تاب آوری تحصیلی پرداخته اند.

در پژوهش چراغی خواه و همکاران (۱۳۹۶) [۳۹] که به بررسی نقش خوشبینی تحصیلی، هیجانات تحصیلی و بهزیستی مدرسه در عملکرد ریاضی دانش آموزان پرداختند به این نتیجه رسیدند که این خوش بینی تحصیلی و بهزیستی مدرسه با عملکرد ریاضی همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت. نتایج نشان داد، بهزیستی مدرسه هم در گروه دختران و هم در گروه پسران با عملکرد ریاضی رابطه مثبت و معناداری دارد و عملکرد ریاضی را نیز پیش بینی می کند.

روش شناسی

با توجه به اینکه پژوهش حاضر از نوع در دسترس می باشد، جامعه آماری را تمامی دانش آموزان دختر مقطع دوم متوسطه شهرستان بانه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ که تمایل به تکمیل پرسشنامه داشتند (۸۲۱ نفر)، تشکیل دادند. با توجه به پاندمی کووید-۱۹ و عدم حضور دانش آموزان در مدرسه، پس از تهیه و تنظیم پرسشنامه بصورت یک لینک اینترنتی و هماهنگی با مسئولین آموزش و پرورش و اخذ مجوز، لینک پرسشنامه در کلیه گروه ها و کانال های مجازی مدارس قرار داده شد و پرسشنامه ها در اختیار دانش آموزان قرار گرفت. پرسشنامه هایی که در اختیار آزمودنی ها قرار گرفتند عبارت بودند از: پرسشنامه بهزیستی مدرسه، خوشبینی تحصیلی و پرسشنامه تاب آوری تحصیلی (ARI). در پایان بعد از تکمیل پرسشنامه ها، داده های آنها جمع آوری شده و جهت ثبت و تجزیه و تحلیل، وارد نرم افزار SPSS شدند.

لینک پرسشنامه ها:

<http://digiform.ir/wfb9f7619>

۱. پرسشنامه خوشبینی تحصیلی:

پرسشنامه خوشبینی تحصیلی توسط اسپچن موران و همکاران (۲۰۱۳) [۷] ساخته شده است و دارای ۲۸ گویه در یک طیف لیکرتی ۵ درجه ای است که از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) درجه گزاری شده است. این پرسشنامه دارای ۳ خرده مقیاس می باشد که عبارتند از: تأکید تحصیلی دانش آموزان (۸ گویه)، اعتماد دانش آموزان به معلمان (۱۰ گویه) و احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه (۱۰ گویه). حداقل نمرات کسب شده ۲۸ و حداکثر ۱۴۰ می باشد. نمره بین ۲۰ تا ۴۰ برابر با خوشبینی تحصیلی کم، ۴۰ تا ۶۰ خوشبینی تحصیلی متوسط و ۷۰ به بالا خوشبینی تحصیلی زیاد تعریف می شود.

جدول ۲: خرده مقیاس های پرسشنامه خوشبینی تحصیلی اسپچن موران

ردیف	خرده مقیاس	گویه ها
۱	اعتماد دانش آموزان به معلمان	۱-۱۰
۲	تاکید تحصیلی دانش آموزان	۱۱-۱۸
۳	احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه	۱۹-۲۸

اسپچن موران و همکاران [۷] ضریب پایایی این پرسشنامه را به این ترتیب گزارش دادند: در خرده مقیاس اعتماد دانش آموزان به معلمان ۹۳٪، تأکید تحصیلی دانش آموزان ۹۶٪ و احساس هویت دانش آموزان به مدرسه ۹۵٪ می باشد. عارفی (۱۳۹۳) [۱۰]، روایی سازه را تایید کرد و پایایی کل پرسشنامه را ۹۲٪ اعلام کرده است. پایایی پرسشنامه اسپچن موران و همکاران برای هر یک از خرده مقیاس ها به ترتیب، ۸۹۲٪، ۸۶۹٪، ۹۱۲٪ و برای کل پرسشنامه برابر ۹۲۳٪ بدست آمده است.

یافته ها

نتایج نشان می دهد که متغیر علاقه به مدرسه دارای میانگین ۱۸/۵۲ و انحراف معیار ۲/۸۸ می باشد. متغیر خودکار آمدی ادراک شده تحصیلی دارای میانگین ۲۱/۰۲ و انحراف معیار ۴/۷۲ است. همچنین رفتار مخرب دارای میانگین ۱۳/۱۷ و انحراف میانگین ۲/۴۴ می باشد؛ همچنین نتایج مربوط به متغیر اصلی پژوهش در جدول ۳ نشان داده شده است.

مدرسه، آن را مدل با ارزش و مطلوبی گزارش داده است. در این پژوهش روایی این مقیاس با استفاده از روایی سازه، بدین صورت که همبستگی نمره ی هر سوال با نمره کل آن خرده مقیاس محاسبه می گردد.

۲. پرسشنامه تاب آوری تحصیلی (ARI)

این پرسشنامه توسط ساموئلز^{۱۸} (۲۰۰۴) [۴۲] تهیه شد و در دو پژوهش مناسب بودن آن مورد تایید قرار گرفت و سپس با گسترش مطالعه در سال ۲۰۰۹ با همکاری وو چاپ شد. این پرسشنامه دارای ۲۹ گویه و سه خرده مقیاس مثبت نگری، جهت گیری آینده و مهارتهای ارتباطی می باشد و نسخه ی نهایی آن ۴۰ سوال است که از شرکت کنندگان تقاضا می شود تا میزان تاب آوری تحصیلی خود را بر روی یک مقیاس پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافقم (۵) درجه بندی کرده و پرسشنامه را تکمیل کنند.

از بین ۲۹ گویه، سوالات ۴، ۵، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۲۳، ۲۷، ۲۸، ۲۹ دارای نمره گذاری معکوس می باشند و پرسشنامه تاب آوری تحصیلی بعد از هنجاریابی در ایران توسط سلطانی نژاد و همکاران (۱۳۹۲) از ۴۱ سؤال به ۲۹ تقلیل یافت.

جدول ۱: مؤلفه های پرسشنامه تاب آوری تحصیلی

مؤلفه ها	سوالات مربوط به مؤلفه ها
مهارتهای ارتباطی	۷، ۵، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹
جهت گیری آینده	۴، ۶، ۸، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۴
مسئله محور و مثبت نگری	۱، ۲، ۳، ۹، ۱۱، ۱۲، ۲۱، ۲۲

روایی و پایایی پرسشنامه تاب آوری تحصیلی:

در پژوهشی پایایی این پرسشنامه در دو نمونه دانش آموزان و دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته است که پایایی مؤلفه مهارت های ارتباطی در بین دانش آموزان و دانشجویان به ترتیب ۷۷٪ و ۷۶٪، پایایی مؤلفه جهت گیری آینده در بین دانش آموزان و دانشجویان به ترتیب ۶۸٪ و ۶۵٪ و پایایی مؤلفه مسئله محور و مثبت نگری در بین دانش آموزان و دانشجویان به ترتیب ۶۳٪ و ۶۲٪ می باشد و پرسشنامه از روایی مناسبی برخوردار می باشد [۴۳].

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار پرسشنامه‌ها

کشیدگی	چولگی	حداقل	حداکثر	انحراف معیار	میانگین	حجم نمونه	متغیر	
۰/۶۱۸	۰/۳۹۰	۱۱	۶۵	۲/۸۸	۱۸/۵۲	۸۲۱	علاقه به مدرسه	بهزیستی مدرسه
۰/۲۵۶	-۰/۵۰۳	۶	۵۰	۴/۷۲	۲۱/۰۲	۸۲۱	خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی	
۰/۶۳۱	۰/۲۴۰	۵	۳۰	۲/۴۴	۱۳/۱۷	۸۲۱	رفتار مخرب	
-۰/۲۰۴	-۰/۳۸۱	۱۰	۴۹	۸/۹۱	۳۴/۵۵	۸۲۱	اعتماد دانش آموزان به معلمان	خوش بینی تحصیلی
۰/۵۷۱	-۰/۳۹۴	۱۰	۴۰	۵/۰۵	۲۹/۷۰	۸۲۱	تاکید تحصیلی دانش آموزان	
۰/۳۷۴	-۰/۵۲۷	۱۰	۵۰	۶/۷۵	۳۴/۳۰	۸۲۱	احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه	تاب‌آوری تحصیلی
۱/۴۸۰	-۰/۶۰۱	۶	۲۳	۳/۴۹	۲۲/۵۶	۸۲۱	مسئله محور و مثبت نگری	
۰/۶۳۷	-۰/۴۹۲	۱۷	۳۰	۵/۱۸	۳۸/۲۷	۸۲۱	جهت‌گیری آینده	
-۰/۲۴۱	-۰/۴۲۹	۲۴	۳۱	۷/۶۸	۵۰/۰۴	۸۲۱	مهارت‌های ارتباطی	

مقدار چولگی معیاری از تقارن یا عدم تقارن تابع توزیع می باشد؛ به این صورت که در حالت کلی چنان چه مقدار چولگی و کشیدگی داده‌ها در بازه (۲- و ۲+) قرار داشته باشند، داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. نتایج حاصل از مقدار چولگی و کشیدگی بهزیستی مدرسه، خوشبینی تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی در جدول ۴ نشان داده شده است.

بررسی نرمال بودن متغیرها

پس از توصیف متغیرها و پاسخ‌های به دست آمده از جامعه آماری، برای استفاده از تکنیک آماری مناسب، باید نرمال یا غیر نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده را بررسی نمود تا بتوان بر اساس آن، آزمون‌های مناسب را برگزیده و سؤالات را تحلیل کرد.

جدول ۴: نتیجه آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

کشیدگی	چولگی	حداقل	حداکثر	انحراف از معیار	میانگین	متغیر
۰/۸۸۰	-۰/۱۵	۲۳	۷۱	۵/۸۲	۵۲/۲۷	بهزیستی مدرسه
۰/۱۴۶	-۰/۳۹۸	۳۳	۱۳۶	۱۸/۶۸	۹۸/۵۶	خوش‌بینی تحصیلی
۰/۱۰۷	-۰/۳۶۷	۵۷	۱۴۳	۱۳/۶۶	۱۱۰/۸۷	تاب‌آوری تحصیلی

خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی با مؤلفه‌های تاب‌آوری تحصیلی در سطح ۱ درصد معنی‌دار و از نوع مثبت است. ارتباط رفتار مخرب با مؤلفه مهارت‌های ارتباطی در سطح ۱ درصد معنی‌دار شد اما با مؤلفه‌های مسئله‌محور و مثبت‌نگری و جهت‌گیری آینده ارتباط معنی‌داری نشان نداد. نتایج رابطه مؤلفه‌های بهزیستی مدرسه و تاب‌آوری تحصیلی با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۵ آمده است.

با توجه به نتایج حاصل از چولگی و کشیدگی که در بازه (۲+ و ۲-) قرار دارند، نشان از نرمال بودن توزیع متغیرها در این پژوهش می‌دهند.

بررسی رابطه مؤلفه‌های بهزیستی مدرسه با خوشبینی تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی

نتایج مقدار همبستگی پیرسون نشان می‌دهد مؤلفه‌های مندی به مدرسه با مؤلفه‌های تاب‌آوری تحصیلی در سطح ۱ درصد معنی‌دار و از نوع منفی بوده است. همچنین ارتباط

جدول ۵: مقادیر ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های بهزیستی مدرسه و تاب‌آوری تحصیلی

تاب‌آوری تحصیلی		مؤلفه		بهزیستی مدرسه
مهارت‌های ارتباطی	جهت‌گیری آینده	مسئله محور و مثبت نگری	ضریب همبستگی	
-۰/۲۹۵**	-۰/۱۱۸**	-۰/۱۳۷**	ضریب همبستگی	علاقه مندی به مدرسه
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	مقدار احتمال	مدرسه

۰/۲۸۲**	۰/۴۱۳**	۰/۴۴۸**	ضریب همبستگی	خودکارآمدی	
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	مقدار احتمال	ادراک شده تحصیلی	
-۰/۱۴۹**	۰/۰۳۷	۰/۰۵۱	ضریب همبستگی	رفتارمخرب	
۰/۰۰۱	۰/۲۹۶	۰/۱۴۱	مقدار احتمال		

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)
 *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)
 مقدار احتمال = SIG. (2-tailed)

نتایج رابطه مؤلفه های بهزیستی مدرسه و خوش بینی تحصیلی با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶: مقادیر ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه های بهزیستی مدرسه و خوش بینی تحصیلی

خوش بینی تحصیلی					
احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه	تاکید تحصیلی دانش آموزان	اعتماد دانش آموزان به معلمان	مؤلفه		
-۰/۱۲۹**	-۰/۱۲۳**	-۰/۲۰۴**	ضریب همبستگی	علاقه مندی به مدرسه	بهزیستی مدرسه
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	مقدار احتمال		
۰/۴۳۹**	۰/۴۳۶**	۰/۴۳۵**	ضریب همبستگی	خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی	
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	مقدار احتمال		
-۰/۱۰۱**	-۰/۰۴۰	-۰/۱۵۱**	ضریب همبستگی	رفتارمخرب	
۰/۰۰۴	۰/۲۵۳	۰/۰۰۱	مقدار احتمال		

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)
 *Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)
 مقدار احتمال = SIG. (2-tailed)

نتایج قابل پیش بینی بودن بهزیستی مدرسه به عنوان متغیر ملاک (وابسته) و مؤلفه های خوش بینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی به عنوان متغیرهای پیش بینی کننده (متغیر مستقل) با استفاده از آزمون رگرسیون در جدول ۷ نشان داده شده است.

نتایج رگرسیون مؤلفه های خوش بینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی برای پیش بینی بهزیستی مدرسه

جدول ۷: نتایج آزمون رگرسیون برای پیش بینی بهزیستی مدرسه با استفاده از مؤلفه های خوش بینی تحصیلی و تاب آوری تحصیلی

P<	F	R ²	R	P<	T	بتا (Beta)		
۰/۰۰۱	۴۷/۰۵۱	۰/۱۴۷	۰/۳۸۴	۰/۰۰۱	۶/۳۱۱	۰/۴۶۰	مسئله محور و مثبت نگری	متغیرهای تاب آوری تحصیلی
				۰/۰۰۱	۴/۹۴۹	۰/۲۴۷	جهت گیری آینده	
				۰/۰۰۱	۵/۷۲۲	-۰/۱۶۶	مهارت های ارتباطی	
۰/۰۰۱	۲۴/۴۸۶	۰/۰۸۳	۰/۲۸۸	۰/۲۳۷	۰/۱۸۴	-۰/۰۴۰	اعتماد دانش آموزان به معلمان	متغیرهای خوش بینی تحصیلی
				۰/۰۰۱	۴/۲۸۲	۰/۲۵۵	تاکید تحصیلی دانش آموزان	
				۰/۰۱۳	۲/۴۷۷	۰/۱۱۶	احساس هویت دانش آموزان نسبت به مدرسه	

بهزیستی مدرسه می باشد. مقدار ضریب تعیین (R²) برابر ۰/۱۴۷ بیانگر آن است که حدود ۱۵ درصد از واریانس بهزیستی مدرسه توسط مؤلفه های تاب آوری تحصیلی قابل پیش بینی است.

با توجه به نتایج تحلیل واریانس در جدول ۷ می توان استنباط نمود که متغیرهای پیش بینی کننده (مؤلفه های تاب آوری تحصیلی) و بهزیستی مدرسه ارتباط معنی دار در سطح ۵ درصد وجود دارد و مؤلفه های تاب آوری تحصیلی قادر به پیش بینی

اقتصادی توضیح خواهد داد. وجود این اثر توسط عارفی (۱۳۹۳) [۱۰] تایید شد.

عبدالمی (۱۳۹۸) [۳۴] در مطالعه ای تحت عنوان " بررسی رابطه بین تاب‌آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر مهاباد" به این نتیجه رسید که بین تاب‌آوری تحصیلی و بهزیستی تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین تاب‌آوری تحصیلی بر روی بهزیستی تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر مهاباد تاثیر مثبت و معناداری دارد.

در مطالعه تیان^{۲۰} و همکاران (۲۰۱۳) [۴۶] تحت عنوان " حمایت عاطفی درک شده و بهزیستی مدرسه در بین نوجوانان چینی در مقاطع ابتدایی و راهنمایی با نقش واسطه ای عزت نفس" به این نتیجه رسیدند که بین حمایت عاطفی درک شده و بهزیستی مدرسه در بین نوجوانان رابطه معنا دارد وجود دارد.

همچنین در مطالعه احمد ندف و صدیقه^{۲۱} (۲۰۱۷) [۴۷] تحت عنوان " ایجاد تاب‌آوری و بهزیستی در زمینه مدرسه " به این نتیجه رسیدند که در محیط مدرسه، ایجاد یک محیط حمایتی و مراقبتی مهم است. جوانان به احتمال زیاد در کلاس درس و مدرسه ای که احساس امنیت و پذیرش می‌کنند، رفتار مثبت تری از خود نشان می‌دهند. همچنین بر نقش معلمان در ارتقاء تاب‌آوری و بهزیستی تحصیلی، نحوه آگاهی آنها از روابط مراقبتی، انتظارات مثبت و ایجاد فرصت برای مشارکت دانش‌آموزان تمرکز دارد. در نهایت تاب‌آوری تحصیلی در ارتباط مستقیم با بهزیستی مدرسه می‌باشد.

محدودیت های پژوهش

این مطالعه نیز به مشابه سایر پژوهش‌های انجام گرفته، دارای برخی محدودیت‌ها می‌باشد که در پژوهش‌های آینده باید مد توجه قرار گیرند و بیان محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌تواند برای پژوهشگران آتی راهگشا باشد. محدودیت‌های این پژوهش عبارتند از:

۱. چون آزمودنی‌های این پژوهش دانش‌آموزان مقطع دوره دوم متوسطه بودند، نتایج این پژوهش را باید با احتیاط به سایر مقاطع تحصیلی تعمیم داد.
۲. چون جنسیت آزمودنی‌های این پژوهش دختر بود، در تعمیم نتایج این پژوهش به دانش‌آموزان پسر باید احتیاط شود.
۳. نتایج حاصل از این پژوهش قابل تعمیم به شهرها و فرهنگ‌های دیگر نمی‌باشد.
۴. پرسشنامه تنها ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش بود که جنبه ی خود گزارشی داشت و به همین دلیل خالی از اشکال و سوگیری در پاسخ‌گویی نبوده است.

همچنین با توجه به نتایج تحلیل واریانس در جدول ۸ می‌توان استنباط نمود که متغیرهای پیش‌بینی‌کننده (مؤلفه‌های خوش‌بینی تحصیلی) و متغیر بهزیستی مدرسه ارتباط معنی‌دار وجود دارد و مؤلفه‌های خوش‌بینی تحصیلی قادر به پیش‌بینی بهزیستی مدرسه می‌باشد. مقدار ضریب تعیین (R^2) برابر ۰/۰۸۳ بیانگر آن است که حدود ۸ درصد از واریانس بهزیستی مدرسه توسط مؤلفه‌های خوش‌بینی تحصیلی قابل پیش‌بینی است. همچنین با توجه به سطح معنی‌داری و بتا، قابل استنباط است که از میان مؤلفه‌های خوش‌بینی تحصیلی، تاکید تحصیلی دانش‌آموزان و احساس هویت دانش‌آموزان نسبت به مدرسه در سطح ۵ درصد معنی‌دار بوده و قادر به پیش‌بینی می‌باشند. اما مؤلفه اعتماد دانش‌آموزان به معلمان قادر به پیش‌بینی بهزیستی مدرسه نیست.

نتیجه‌گیری و بحث

در بررسی اینکه خوشبینی تحصیلی و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان دختر مقطع دوم متوسطه، بهزیستی مدرسه را پیش‌بینی می‌کند؛ همان‌طور که نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که چنین پیش‌بینی امکان‌پذیر است.

این یافته‌ها با پژوهش‌های انجام گرفته زیر در یک راستا بوده و همخوان می‌باشند:

لادک^{۱۹} و همکاران (۲۰۱۰) [۴۴] بین انگیزش، فرهنگ و خوشبینی تحصیلی با ابعاد بهزیستی مدرسه رابطه پیدا کرده است. همچنین یافته‌های پژوهش حجازی و صالح نجفی و غلامعلی لواسانی (۱۳۹۴) [۴۵] نشان دادند که خوشبینی دانش‌آموزان باعث می‌شود آنها اعتقاداتی پیدا کنند که موجب ایجاد احساس کارآمدی شخصی و ارزیابی مثبت آنها از بافت اجتماعی و در نتیجه بهبود بهزیستی تحصیلی آنها می‌شود.

تحقیقات قبلی مؤید وجود رابطه بین خوشبینی دانش‌آموز و عملکرد از یک طرف و رابطه مؤلفه‌های بهزیستی مدرسه از طرف دیگر هستند و خوشبینی تحصیلی تایید شده و همسو با یافته‌های قبل است. شهید (۲۰۱۳) [۹] اظهار کرد که خوشبینی تحصیلی با پیشرفت‌هایی از جمله پیشرفت در نمرات و افزایش عملکرد همراه است. آدامز و فورسایت (۲۰۱۱) [۸] به اثرات مهم و معنادار مؤلفه‌ها بر پیشرفت دانش‌آموز اشاره کرده است. اسپنچن موران و همکاران (۲۰۱۱) [۷] به این نتیجه رسیدند که خوش‌بینی تحصیلی دانش‌آموز اثر معنادار مستقیمی بر عملکرد دانش‌آموز دارد و بخش مهمی از واریانس عملکرد دانش‌آموزان را به درس‌ها، بیش از اثرات وضعیت اجتماعی

کلاس درس موجبات پیشرفت و بهزیستی دانش آموزان را فراهم آورند.

۶. به معلمان توصیه می شود که علاوه بر آموزش آن چه باید یادگرفته شود، بر اهداف تبخری تأکید نمایند و شرایط را جهت تقویت این هدف در کلاس درس فراهم نمایند.

۷. معلمان و مربیان تربیتی باید با فراهم کردن شرایطی مناسب برای رشد ادراک تبخری و خلاقیت فرصت بیشتری برای یادگیری و تسلط بر توانایی ها به دانش آموزان بدهند و محیط یادگیری مناسب تری برای آن ها فراهم کنند.

۸. به معلمان و والدین توصیه می شود به تفاوت های فردی دانش آموزان با احترام برخورد کرده و از روش هایی که باعث تشویق رقابت می شود و متعاقباً موجب شکل گیری یک محیط پر استرس می گردد، پرهیز نمایند و بر یادگیری و درک مطالب تأکید کنند تا سبب انگیزش درونی دانش آموزان و فهم عمیق مطالب شود.

ملاحظات اخلاقی

از آنجا که رعایت اصول اخلاقی در هر پژوهشی دارای اهمیت زیادی است، در انجام پژوهش حاضر نیز موارد زیر رعایت شده اند:

- اخذ مجوز پژوهشگر از اداره آب شهرستان بانه و تشریح اهداف و ماهیت پژوهش
- توضیح این امر که هیچگونه اطلاعات شخصی از پرسش شونده پرسیده نخواهد شد
- شرکت اختیاری دانش آموزان در پژوهش
- اطمینان دادن به آزمودنی های دخیل در پژوهش در مورد محرمانه بودن اطلاعات آنها
- خروج آزادانه آزمودنی ها از پژوهش در صورت تمایل آنها در هر مرحله از روند و تکمیل پرسشنامه
- محدودیت تکمیل پرسشنامه فقط برای یک بار توسط هر نمونه (هر IP فقط یک بار می تواند پرسشنامه را تکمیل کند).
- مورد استفاده قرار دادن منابع معتبر علمی و نتایج پژوهش های دیگران در این تحقیق
- رعایت صداقت در تجزیه و تحلیل اطلاعات

واژه نامه

1. Academic Well-Being	بهزیستی تحصیلی
2. Burstow, LeFrançois & Diamond	بورستو، لفرانکوئیس و دیاموند
3. Tschannen-Moran	اسچنن-موران
4. Adams & Forsyth	آدامز و فورسایت
5. Shahid	شهید

پیشنهاد های پژوهش

در این قسمت پیشنهاد های پژوهش در دو بخش ارائه می شوند: الف) پیشنهاد های نظری و ب) پیشنهاد های کاربردی.

پیشنهاد های نظری

۱. پژوهش حاضر روی دانش آموزان دختر مقطع دوره دوم متوسطه انجام شد، پیشنهاد می شود تحقیقات مشابهی روی دیگر مقاطع متوسطه، دانشجویان و همچنین پسران نیز صورت گیرد.

۲. با توجه به این موضوع که در پژوهش حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده ها تنها از روش همبستگی و رگرسیون استفاده شده است، به پژوهشگران آتی در این حیطه پیشنهاد می گردد در این زمینه پژوهش های دیگری با استفاده از روش های آزمایشی یا نیمه آزمایشی و دیگر روش های تجزیه و تحلیل انجام دهند.

۳. پیشنهاد می شود در پژوهش های آینده جهت جلوگیری از سوگیری پژوهش (سوگیری تک روشی)، ابزارهای دیگر جمع آوری اطلاعات مانند مشاهده و مصاحبه مورد استفاده قرار گیرند.

۴. پیشنهاد می شود که این پژوهش در سایر مناطق کشور نیز انجام گیرد تا قدرت تعمیم پذیری و مقایسه ی یافته ها افزایش یابد.

پیشنهاد های کاربردی

۱. توصیه می شود که معلمان دانش آموزان عملکرد گریز را شناسایی کرده و مجموعه عواملی که منجر به بروز این شیوه می شوند را شناسایی و در صدد رفع آن ها بکوشند.

۲. به معلمان و والدین توصیه می شود راهکار های کمک طلبی سازگار را به دانش آموزان آموزش داده و همکاری بصورت گروهی را تشویق کنند.

۳. به معلمان و والدین توصیه می شود در کلاس کلیه موانعی را که منجر به پرهیز از کمک طلبی تحصیلی از جانب دانش آموز می شود را شناسایی کرده و در جهت رفع آن ها و تسهیل کمک طلبی سازگار اقدام کنند.

۴. به معلمان و مسئولین توصیه می شود شرایطی را فراهم نمایند تا دانش آموزان امکان بیان عواطف منفی و بیان نگرش ها و دیدگاه ها در مورد کاستی ها و مشکلات محیط آموزشی را داشته باشند و با ترتیب اثر موارد منطقی و مناسب، موجب محیط دوست داشتنی و نیز رشد عاطفه مثبت گردند.

۵. به دست اندرکاران و مسئولین و معلمان توصیه می شود با فراهم نمودن محیطی گرم و صمیمی و حمایت گر در مدرسه و

- [8] Adams CM, Forsyth PB. Proximate Sources of Collective Teacher Efficacy. *Journal of Educational Administration*, 2011; 44(6): 625-642.
- [9] Shahid U. Academic optimism of high school principals and teachers and the success of their students. M.A Thesis, University of Texas. 2013.
- [10] Arefi S. Investigating the relationship between academic optimism and the goal orientation of progress in undergraduate students of Kharazmi University. Master's thesis. Kharazmi University. 2014. [Persian]
- [11] Scheier MF, Carver CS. Optimism, coping, and health assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 2016; 4: 219- 247.
- [12] Carver CS, Scheier MF, Segerstrom SC. Optimism. *Clinical Psychology Review*, 2010; 30: 879-889
- [13] Souri H, Hejazi E, Sorinejad M. The relationship between resilience and psychological well-being: the mediating role of optimism. 2013. [Persian]
- [14] Khalaf MA. Validity and reliability of the academic resilience scale in Egyptian context. *US-China Education Review*, 2018; 4 (3): 202-210.
- [15] Wright MO, Masten AS, Narayan AJ. Resilience processes in development: Four waves of research on positive adaptation in the context of adversity. In S. Goldstein & R. B. Brooks (Eds.), *Handbook of resilience in children* (pp. 15–37). Springer Science + Business Media. 2013;15-37.
- [16] Campbell-Sills L, Cohan SL, Stein MB. "Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults". *Behaviour Research and Therapy*, 2006; 44:585-599.
- [17] Al Barzi M, Khoshbakht F, Golzar H, Sabri M. The relationship between attachment styles and resilience: the mediating role of emotional intelligence. *Evolutionary Psychology of Iranian Psychologists*, 2014; 44:425-436. [Persian]
- [18] Mikaili N, Ganji M, Talebi Joibari M. comparison of rational beliefs in gifted and normal students. *School Psychology Quarterly*, 2012; (2)1: 104-113. [Persian]
- [19] Waxman HC, Gary. Review of research on educational resilience. Washington, DC: 6. Deniz, Lucas, schleimik & Heliol دینز، لوکاس، شلیمیک و هلیول
7. Malding, Piterz, Robert, Leonard & Sparkman (مالدینگ، پیترز، رابرتز، ائونارد و اسپارکمن
8. Samdal سامدل
9. Opdenakker & Van Damme اپدناکر و وان دامی
10. Holzer هوزلر
11. Samdal, Wold & Bronis سامدل، ولد و برونیس
12. Heffner & Antaramian هفنر و انترامین
13. Fiorilli, De Stasio, Di Chiacchio, Pepe & Salmela-Aro فیوریلی، دی استاسیو، دی چایچیو، پی پی و سلما آرو
14. Datua & King دتو و کینگ
15. Paloş , Maricuţoiu & Costea پالوش، مارکوئیو و کاستیو
16. Martin & Marsh مارتین و مارش
17. Kaplan & Maher کاپلان و ماهر
18. Samuels سامولز
19. Ludtke لادک
20. Tian تیان
21. Ahmad Nadaf & Siddiqah احمد ندف و صدیقه

فهرست منابع

- [1] Alagheband A. *Sociology of Education*. Farvardin Library. Tehran. 2013. [Persian]
- [2] Hosseini S, FathAbadi J, Shokri O, Pakdaman SH. [Educational success based on target orientation and subjective well-being of students and parents: A model for structural equations]. *Educational Research* 2015; (31): 154-157. [Persian]
- [3] Burstow B, LeFrançois BA, Diamond S. (Eds.). *Psychiatry disrupted: Theorizing resistance and crafting the (r) evolution*. McGill-Queen's Press-MQUP. 2014.
- [4] Konu AI, Lintonen T. School well-being in Grades 4–12. *Health Education Research*, 2006; 21(5):633-642.
- [5] Orkibi H, Ronen T, Assoulin N. The subjective well-being of Israeli adolescents attending specialized school classes. *Journal of Educational Psychology*, 2016) 106(2): 515-526
- [6] Konu A, Alanen E, Lintonen T, Rimpela M. Factor structure of the school well-being model. *Health Education Research*, 2002; 17(6): 732-742.
- [7] Tschannen-Moran M, Bankole RA, Mitchell RM, Moore J. Student academic optimism: A confirmatory factor analysis. *Journal of Educational Administration*, 2013; 51 (2): 150-175.

- [28] Fiorilli C, De Stasio S, Di Chiacchio C, Pepe A, Salmela-Aro K. School burnout, depressive symptoms and engagement: Their combined effect on student achievement. *International Journal of Educational Research*, 2017; 84: 1-12.
- [29] Datua Jesus Alfonso D, Ronnel B. Subjective well-being is reciprocally associated with academic engagement: A two-wave longitudinal study. *Journal of School Psychology*. 2018;69: 100-110.
- [30] Palo R, Maricuțoiu, Laurențiu P, Costea I. Relations between academic performance, student engagement and student burnout: A cross-lagged analysis of a two-wave study. *Studies in Educational Evaluation*. 2019; 60: 199-204.
- [31] Morrison MG, Allen RM. Promoting student resilience in school contexts. *Theory into Practice*, 2017; 46(2): 162-169.
- [32] Shafii H, Berhamt A. The effectiveness of cognitive-behavioral game therapy on resilience and academic well-being of students with math disorders. *Scientific Quarterly Journal of Learning Disability*. 2019; 9(4):52-72. [Persian]
- [33] Mohseni Fard M, Tahirpour M. Examining the relationship between resilience and positive communication in school with the role of mediator of psychological well-being of female students of first secondary schools in Bandar Abbas city, the second international conference on interdisciplinary studies of psychology, counseling and educational sciences, 2019. Tehran [Persian]
- [34] Abdulahi M. 2018. Investigating the relationship between academic resilience and academic well-being of primary school students in Mahabad city. *Studies in psychology and educational sciences*, 2018; 5(2): 230-238. [Persian]
- [35] Keshtkaran T. The relationship between family communication patterns and resilience in students of Shiraz University, *Journal of Knowledge and Research in Applied Psychology*. 2009; 93: 69-88. [Persian]
- [36] Rezaei M. Examining the antecedents and consequences of academic resilience among high school students in Bushehr city using the structural equation model, master's thesis of Persian Gulf University, Iran. 2012. [Persian]
- center for research on education, diversity & excellence. 2013.
- [20] Samdal O. The school environment as a risk or resource for students' health-related behaviours and subjective well-being. University of Bergen-Research Center for Health Promotion, Faculty of Psychology. 1998.
- [21] Opdenakker MC, Van Damme J. Effects of schools, teaching staff and classes on achievement and well-being in secondary education: Similarities and differences between school outcomes. *School Effectiveness and School Improvement*, 2000; 11(2): 165-196
- [22] Dastjerdi R. Investigating the role of personality traits, school well-being, academic identity, academic motivation and academic self-efficacy in predicting the psychological well-being of students with high and low academic performance. Ph.D. Thesis. Kharazmi University. 2011. [Persian]
- [23] Maktabi G, Faramarizi H, Farzadi F. The causal relationship between empowering structure and school well-being with the mediation of academic optimism and academic vitality of third year high school students in Ahvaz city. *New Psychological Research Quarterly*. 2016; 12 (47): 146-107. [Persian]
- [24] Shirmohammadi Z, Eftekhar Saadi Z, Talebzadeh Shoushtari M. The Association between Self-Compassion and Academic Well-Being with the Mediating Role of Perceived Academic Stress and Academic Optimism in Female Students. *Int. J. School. Health*. 2021;8(2):101-109.
- [25] Holzer J, Bürger S, Lüftenegger M, Schober B. Revealing Associations between Students' School-Related Well-Being, Achievement Goals, and Academic Optimism. *Learning and Individual Differences*, 2022; 95:102140,
- [26] Samdal O, Wold B, Bronis M. Relationship between students Perception of School Environment, their satisfaction with school and perceived academic achievement, An International study. *school Effectiveness and school Improvement*, 2012. 10: 296-320.
- [27] Heffner AL, Antaramian SP. The role of life satisfaction in predicting student engagement and achievement. *Journal of Happiness Studies*, 2016; 17: 1681-1701.

- [43] Soltani Nejad M, Asian M, Adhami B, Yousefian S. Examining the psychometric indicators of the academic resilience questionnaire. *Educational Measurement Quarterly*, 2012; (15)5: 18-34 [Persian]
- [44] Ludtke L, Robitzsch A, Trautwein U, Kunter M. Assessing the impact learning environment: How to use student ratings of classroom or school characteristics in multilevel modeling. *Contemporary Educational Psychology*, 2010; 34:120-131
- [45] Hijazi A, Saleh Najafi M, Gholamali Lavasani M. The relationship between the perception of the classroom environment and optimism with the positive development of students. *Journal of Psychology*, 2014; 19(2): 188-198. [Persian]
- [46] Tian L, Liu B, Huang S. Perceived Emotional Support and School Well-Being Among Chinese Early and Middle Adolescents: The Mediational Role of Self-Esteem. *Soc Indic Res*, 2013;113: 991-1008
- [47] Ahmad Nadaf Z, Siddiqa A. Building Resilience and Wellbeing in the School Context. *Excellence international journal of education and research*. 2017; 4(7).
- [37] Kehrizi M. The relationship between resilience and academic performance and life satisfaction of secondary school students in Kermanshah, *School Counseling Education Development Journal*, 2013; 1 (10): 5-9. [Persian]
- [38] Martin AJ, Marsh HW. Academic buoyancy Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 2001; 42: 23-13
- [39] Cheragikhah Z, Arabzadeh M, Kadivar P. The role of academic optimism, academic excitement and school well-being in students' math performance. *Journal of Positive Psychology*, 2016; 1(3): 11-20. [Persian]
- [40] Kaplan A, Maher ML. Enhancing the motivation of African- American Student: An achievement goal theory perspective *Journal Negro Education*, 1999; 68: 23-35.
- [41] Parsa M. Investigating the relationship between personality traits, emotional creativity and emotional self-efficacy with school well-being in male high school students of Kohgiluyeh city, master's thesis in educational psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Faculty of Educational Sciences and Psychology, 2013. [Persian]
- [42] Samuels WE. Development of a Non-Intellective Measure of Academic Success: Towards the Quantification of Resilience. 2004. From: [Www.Proquest.Com](http://www.proquest.com)